

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการควบคุมระดับฟอสเฟตในเลือด
ของผู้ป่วยฟอกเลือดของผู้ป่วยไตเทียม

จุฑาภัทร์ สุวรรณไพรัตน์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นหนึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (การพยาบาลผู้ใหญ่)
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
พ.ศ.2554

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการควบคุมระดับฟอสเฟตในเลือดของผู้ป่วยฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม
FACTORS INFLUENCING SERUM PHOSPHATE CONTROL BEHAVIORS IN HEMODIALYSIS
PATIENTS

จุฬารัตน์ สุวรรณ ไพรัตน์ 4936747 NSAN/ M

พ.ม. (การพยาบาลผู้ใหญ่)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : กรองกาญจน์ สังกาศ, Ph.D (EDUCATION),
สุวิมล กิมปี, คม. (วิจัยการศึกษา), อรวรรณ ศรียุคศุทฺธ, D.S.N.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทำนาย เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการควบคุมระดับฟอสเฟตในเลือดของผู้ป่วยฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม โดยใช้แนวคิดการจัดการตนเองของ Tobin และคณะ เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะสุดท้าย ที่ได้รับการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียมที่หน่วยไตเทียม มูลนิธิโรคไตแห่งประเทศไทย ดิถกัลยาณิวัฒนา โรงพยาบาลสงฆ์จำนวน 105 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าได้แก่ แบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคล แบบสอบถามความรู้เรื่องฟอสเฟตและการควบคุมระดับฟอสเฟตในเลือด แบบสอบถามการรับรู้สมรรถนะของตนเอง แบบสอบถามการสนับสนุนทางสังคม และแบบสอบถามพฤติกรรมการควบคุมระดับฟอสเฟตในเลือดของผู้ป่วยฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา และวิเคราะห์อำนาจการทำนายของตัวแปรที่ศึกษาโดยใช้สถิติการถดถอยพหุคูณ

ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่าง มีพฤติกรรมการควบคุมระดับฟอสเฟตในเลือด อยู่ในระดับถูกต้องมาก (Mean 82.32, S.D. =8.46) เพศ อายุ ระดับการศึกษา ความรู้เรื่องฟอสเฟตและการควบคุมระดับฟอสเฟตในเลือด การรับรู้สมรรถนะของตนเอง การสนับสนุนทางสังคม และ ระดับฮอร์โมนพาราไธรอยด์ในเลือด สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการควบคุมระดับฟอสเฟตในเลือดของผู้ป่วยฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียมได้ร้อยละ 51.5 ($R^2 = .515$, $F = 14.719$, $p < .01$) ซึ่งการรับรู้สมรรถนะของตนเอง สามารถทำนายพฤติกรรมการควบคุมระดับฟอสเฟตในเลือดของผู้ป่วยฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียมได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = .679$, $t = 9.138$, $p < .001$)

ผลการวิจัยครั้งนี้ให้ข้อเสนอแนะว่า พยาบาลควรหาแนวทางในการส่งเสริมการรับรู้สมรรถนะของตนเอง ของผู้ป่วยฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม เพื่อให้สามารถควบคุมระดับฟอสเฟตในเลือดได้อย่างเหมาะสมและต่อเนื่อง โดยควรประสานงานกับบุคลากรในทีมสุขภาพได้แก่ แพทย์ นักโภชนาการ เภสัชกรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดูแลผู้ป่วย

คำสำคัญ : การจัดการตนเอง/ การรับรู้สมรรถนะของตนเอง/ พฤติกรรมการควบคุมระดับฟอสเฟตในเลือด/ โรคไตเรื้อรังระยะสุดท้าย / การฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม

FACTORS INFLUENCING SERUM PHOSPHATE CONTROL BEHAVIORS IN HEMODIALYSIS PATIENTS

JUTHAPAT SUWANPAIRAT 4936747 NSAN/M

M.N.S. (ADULT NURSING)

THESIS ADVISORY COMMITTEE: KRONGKARN SANGKARD, Ph.D. (EDUCATION),
SUWIMON KIMPEE, M.Ed., AURAWAMON SRIYUKTASUTH, D.S.N.**ABSTRACT**

The predictive study aimed to study the factors influencing serum phosphate control behaviors in hemodialysis patients. The concept of self-management by Tobin and colleagues was used as the conceptual framework for this study. The sample included 105 patients with end-stage renal disease who received hemodialysis at the Hemodialysis Units, Galayanivadhana Building, Priest Hospital. The data were collected with a demographic characteristics questionnaire, a questionnaire about phosphate and serum phosphate control knowledge in hemodialysis patients, a questionnaire about the perceived self-efficacy in controlling serum phosphate levels, a questionnaire about social support for hemodialysis patients, and a questionnaire about the serum phosphate control behaviors in hemodialysis patients. The data were analyzed using descriptive statistics and multiple regression analysis.

The results revealed that serum phosphate control behaviors in hemodialysis patients were at the correct level (Mean = 82.32, S.D.= 8.46). The results of multiple regression analysis revealed that gender, age, education, phosphate and serum phosphate control knowledge, perceived self-efficacy in controlling serum phosphate levels, social support, and serum parathyroid hormone levels could be used to predict serum phosphate control behaviors in 51.5% ($R^2 = 0.515$, $p < .01$) of hemodialysis patients. Perceived self-efficacy was the only factor that could predict serum phosphate control behaviors in hemodialysis patients which was statistically significant ($\beta = .679$, $t = 9.138$, $p < .001$).

Based on the study findings, recommendations are that nurses should develop practice guidelines to improve perceived self-efficacy in controlling serum phosphate levels in hemodialysis patients by cooperation with healthcare teams consisting of doctors, nurses, nutritionists, and pharmacists.

KEY WORDS: SELF - MANAGEMENT / PERCEIVED SELF-EFFICACY / SERUM PHOSPHATE CONTROL BEHAVIORS / END STAGE RENAL DISEASE / HEMODIALYSIS